

Vapakalastusvälineiden tuottajavastuu

HE 141/2022 vp

26.10.2022 – Eduskunnan ympäristövaliokunta – Tuomo Leino / Rapala VMC Oyj

Vapakalastusvälineiden tuottajavastuu

- Direktiivin mukaisen laajennetun tuottajavastuun ulottamista erityisesti vapakalastusvälineisiin Suomessa pidetään ylimitoitettuna.
  - Direktiivin perusteluiden mukaan 27 prosenttia rantaroskasta on peräisin kalastuksesta. Suomessa kalastusvälineet ovat marginaalinen osa rantaroskasta. Vapakalastusvälineet vieläkin marginaalisempi.
    - Erotettava toisistaan ns. haamuverkko-ongelma ja vapakalastus.
  - Toisaalta tuottajavastuu ei suoranaisesti paranna ympäristön tilaa. Alalla oltaisiin mieluummin käytetty resurssit konkreettisesti vesiympäristön tilaa parantaviin hankkeisiin.

- Vapakalastusvälineiden tuottajat hahmottelivat YM:n kanssa kompromissin vapakalastusvälineiden tuottajavastuun toteuttamisesta.
  - Virkamiesten ja yritysten mielestä hyvänä pidetyn kompromissin mukaan vapakalastusvälineiden tuottajavastuu oli mahdollista toteuttaa omassa tuottajayhteisössään jätteiden keräys kampanjaluonteisesti hoitaen.
  - Tällä olisi taattu paras palvelu vapakalastajille. Kampanjat olisi voitu kohdentaa ympäristön tilaa parhaiten kohentaviin toimiin.
  - Kustannustaakka ei olisi kasvanut liian suureksi. Alalla on paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

- Hallituksen esitystä kuitenkin muutettiin olennaisesti lausuntokierroksen jälkeen.
  - HE:een tehdyn muutoksen myötä hahmoteltu kompromissiratkaisu ei enää ole käytännössä mahdollinen; kalastusvälineiden tuottajayhteisön on pakko vastaanottaa kaikki muovia sisältävät kalastusvälineet.
  - Vapakalastus-, pyydyskalastus- ja vesiviljelytuotteiden valmistajat pakotetaan samaan tuottajavastuuyhteisöön.

Vapakalastusvälineiden tuottajavastuu

- Muutokseen sisältyy useita ongelmia:
  - Vapakalastusvälinetuottajat (viime kädessä yli miljoona vapakalastajaa) laitetaan maksamaan toisten (alojen) tuottajien jätteistä.
    - Kuka maksaa tuottajavastuusta siltä osin kuin pyydyskalastusvälineiden tuottajien ”kohtuulliset” maksut tuottajavastuuyhteisölle ylittyvät?
  - Lain perusteltavuus kärsii ja sillä luodaan ennakoimaton sääntely-ympäristö tuottajavastuun osalta.
    - Ei vastaa tuottajavastuun perusperiaatteita.
  - Jätteen käsittelyn kustannukset kasvavat.
    - Pyydyspuolen yhtenäisempi jäte sekoittuu vapapuolen moninaisiin tuotteisiin. Lisää edelleen käsityön määrää tai keräyskustannukset kasvavat entisestään.
  - Tavoiteltu ympäristön tilan paraneminen ei toteudu.
    - Resurssit menevät pyydyspuolelta vaaditun kiinteän vastaanottoverkoston pyörittämiseen.
    - Kustannusjako ei ota huomioon pyrkimyksiä tehdä tuotteista ympäristöystävällisempiä. Itseasiassa mahdollisuus ottaa huomioon mm. tuotteiden uudelleenkäytettävyys ja kierrätettävyys poissuljetaan lausunnoilla olleessa valtioneuvoston asetuksessa (VN/9898/2021-75)

- Alan näkemyksen mukaan vapakalastusvälineet olisi tullut jättää kokonaan pois tuottajavastuun piiristä. Direktiivin tavoiteltu vaikutusryhmä on pyydyskalastus ja pitkälti ns. haamuverkko-ongelma. Ala oli kuitenkin valmis YM:n kanssa hahmoteltuun kompromissiin.

- Kompromissinratkaisun kumonneen muutoksen myötä syntynyt ongelmallinen tilanne on mahdollista ratkaista palauttamalla esitys lausuntokierroksella olleen mukaiseksi.

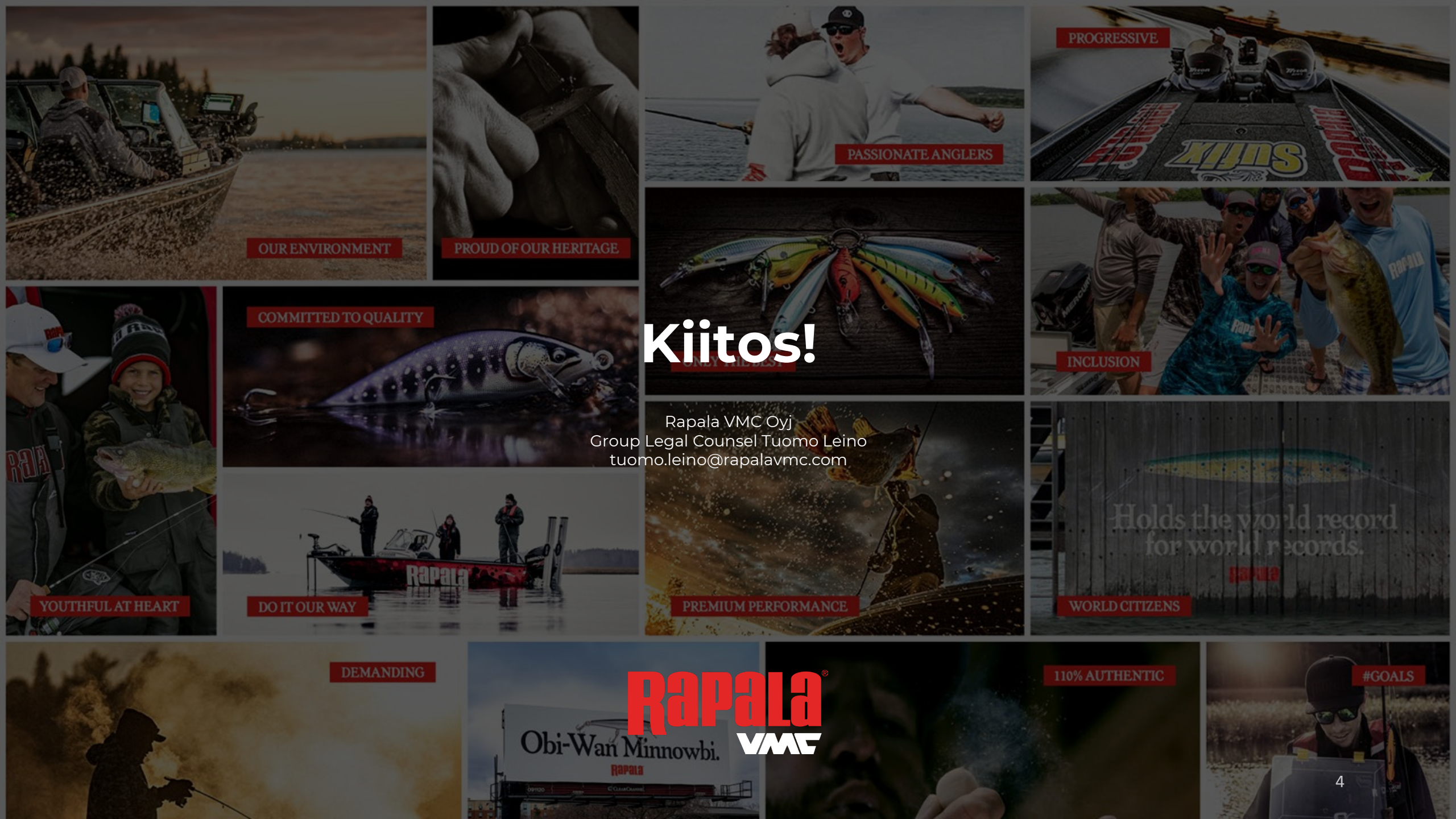

Kiitos!

Rapala VMC Oyj
Group Legal Counsel Tuomo Leino
tuomo.leino@rapalavmc.com